

Nasjonalbiblioteket Årsmelding 2000

Nasjonalbibliotekaren har ordet

2000 var ifølge den kinesiske kalenderen Dragens år. Om drageåret heter det at: «Det er en gunstig tid for dristige initiativer, ville planer og stort armslag. På det politiske området kan man sette i gang store og dristige, men også kontroversielle prosjekter, dersom økonomien tåler det.»

Uten å legge for stor vekt på slike uttalelser fra gammel kinesisk visdom, kan vi registrere at år 2000 for Nasjonalbiblioteket ble det året da våre to store byggeprosjekter ble skikkelig formalisert. Byggingen av et underjordisk magasin i tilknytning til Nasjonalbibliotekets avdeling i Oslo fikk grønt lys i statsbudsjettet, og dermed er dette arbeidet kommet over i en fastere og mer forutsigbar form. Det underjordiske magasinet er helt nødvendig for at den gamle bygningen kan tømmes for så å gjennomgå en fullstendig ombygging og renovering. Det får så være at de magasinarealer det er gitt grønt lys for, gjerne skulle vært atskillig større. Vi er i alle fall kommet i gang.

Arbeidet med utvidelsen av depotbiblioteket og installasjonen av et automatlager ved Nasjonalbibliotekets avdeling i Rana kom også skikkelig i gang, og nye etterlengtede lokaler vil om noen år gi et skikkelig løft også for denne delen av vår virksomhet.

Året 2000 var det andre året i Nasjonalbibliotekets nye tidsregning etter at de forskjellige delene ble slått sammen fra 1. januar 1999. Internt har arbeidet med organisasjonsutvikling og strategiplanlegging fortsatt, og en betydelig innsats og investering har skjedd også dette året i infrastruktur og videre utbygging av et digitalt sikringsmagasin.

Overgangen fra tradisjonelle trykksaker til digitale dokumenter har fortsatt å prege arbeidet i Nasjonalbiblioteket også i år 2000, og vil uten tvil representere store utfordringer i årene som kommer – en utfordring som forsterkes av at biblioteket de nærmeste årene vil stå midt oppe i kompliserte bygge- og flytteprosesser. Vårt oppdrag knyttet til «Lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelige dokumenter» står imidlertid fast, og det samme gjør vårt oppdrag om å sikre hele vår nasjonale kulturarv gjennom en god balanse mellom «gamle» og «nye» medier.

Nasjonalbiblioteket ble viet oppmerksomhet både i forbindelse med oppfølgingen av Stortingsmelding nr. 22, den såkalte ABM-meldingen, og i diskusjonen rundt innstillingen fra Mjøs-utvalget. Nasjonalbibliotekaren fant det i denne sammenheng nødvendig å tydeliggjøre Nasjonalbibliotekets oppgaver. Det ble nedsatt en bredt sammensatt arbeidsgruppe fra alle deler av bibliotekvesenet for å se på Nasjonalbibliotekets funksjoner og arbeidsoppgaver i forbindelse med opphavsrett, rettighetsklarering og avtalearbeid knyttet til digitale dokumenter. Arbeidsgruppens rapport kom etter hvert til å konsentrere seg om Nasjonalbibliotekets rolle på området for håndtering av lisensavtaler, arkivering av lisensiert materiale og styrking av den juridiske kompetansen i biblioteksektoren. De juridiske utfordringene for biblioteksektoren i forbindelse med digitale dokumenter og tilgjengeliggjøring av slike over Internett vil, sammen med implementeringen av EUs opphavsrettsdirektiv, gi nye dimensjoner til Nasjonalbibliotekets arbeid med å dekke samfunnets informasjonsbehov. Etablering av et juridisk kompetansesenter innen rammen av Nasjonalbiblioteket er en klar konklusjon fra fjorårets ulike utvalgsarbeider.

Nasjonalbiblioteket er også i en digital tid opptatt av å sikre vår tradisjonelle dokumentarv, både samlinger som er ervervet, og verk av sentral inter-

FOTO: GRETE UTENGEN

Bendik Rugaas

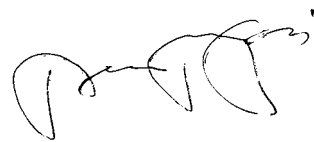
Utgiver Nasjonalbiblioteket
Kontakt Se siste side
Organisasjonsnr. 976 029 100
Redaktør Grete Utengen
Utforming Millimeter Design
Trykk Gjøvik Trykkeri A.S

ISBN: 82-7965-045-8

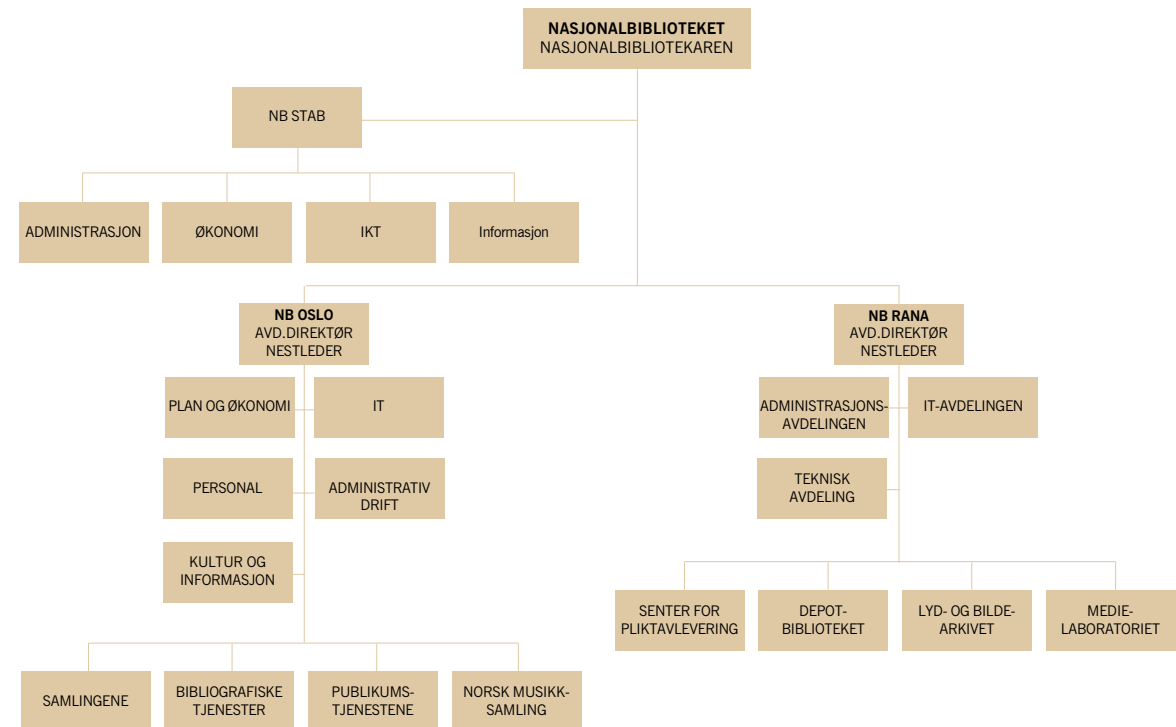
esse for norsk kultur som fra tid til annen dukker opp på markedet. Gjennom informasjonsarbeid og utadrettet virksomhet er betydningen av bibliotekets samlinger og servicetilbud blitt mer synlig, og en videreføring av dette arbeidet kan forhåpentlig tiltrekke fondsmidler for å sikre våre nasjonalskatter.

Nasjonalbibliotekets engasjement i forskjellige forskningsprosjekter fortsatte også i år 2000. Med midler fra Norges forskningsråd, og i samarbeid med flere bibliotek og universitetsmiljøer, er det utarbeidet en rapport med forslag til en større forskningssatsing rundt temaet «Det digitale bibliotek». Nasjonalbiblioteket fikk også prosjektlederansvaret for den nordiske satsingen innen arkivering av digitale dokumenter, Nordic Web Index/Nordic Web Archive. Bibliotekforskningsprogrammet i regi av Norges forskningsråd avsluttes i løpet av 2001, og Nasjonalbiblioteket har vurdert en digital biblioteksatsing som en naturlig oppfølging av dette.

Disse linjer skrives i år 2001. Ifølge den kinesiske kalender er dette Slangens år. Her bør man ta seg tid til å «tenke igjennom det som skjedde det foregående, hektiske drageåret». Og det heter videre at «likegyldig hvilke politiske sammensvergelses som forekommer, vil Slangens år allikevel innevarsle at økonomien er i ferd med å bedre seg». Vi får håpe at dette gjelder også for Nasjonalbiblioteket.

Organisasjon

Mål

Nasjonalbiblioteket skal være landets fremste kilde til kunnskap om Norge, nordmenn og norske forhold, her og i utlandet. Nasjonalbiblioteket skal være landets fremste instans for innsamling, oppbevaring og formidling av norske medier.

Hovedmål

Nasjonalbiblioteket skal:

- sikre tilgang i nåtid og ettertid til allment tilgjengelige dokument og andre dokument som belyser norsk kultur i vid forstand.
- organisere sine samlinger og på annet vis legge forholdene til rette slik at materialet kan utnyttes enkelt og effektivt som kilde for forskning, studier, dokumentasjon og opplevelse.
- drive en aktiv kunnskaps-, informasjons- og kulturformidling med utgangspunkt i samlingene, både til spesialiserte brukergrupper og til et allment publikum.
- tilby tjenester og bygge opp kompetanse som bidrar til at de samlede ressurser i kunnskaps- og kulturinstitusjoner blir utnyttet på en best mulig effektiv og kvalitetsmessig måte.
- ha en effektiv styring, administrasjon og drift.

Organisasjon

Nasjonalbiblioteket består av Nasjonalbibliotekarens stab og de to avdelingene i Oslo og Rana. Nasjonalbibliotekaren har det øverste ansvaret for planlegging, drift og utvikling av Nasjonalbibliotekets virksomhet.

Nasjonalbibliotekarens stab har ansvar for oppfølging og koordinering av de oppgaver som er beskrevet i nasjonalbibliotekarens instruks. Staben har også en rådgivende og koordinerende funksjon i forhold til avdelingene.

De viktigste oppgavene ved Nasjonalbiblioteket, avdeling Rana er knyttet til forvaltning av «Lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelige dokument», til innsamling, fordeling og bevaring av pliktavleverte dokument, til depotsamling for fjernlån, mikrofilming av aviser og andre dokument, bevaring og tilgjengeliggjøring av lyd- og bildesamlinger og til restaureringsoppgaver.

Nasjonalbiblioteket, avdeling Oslo skal ivareta utadrettede bruker- og publikumsfunksjoner og være et senter for formidling av både eldre og nyere litteratur. Avdelingen har en rekke spesialsamlinger og har ansvaret for nasjonalbibliografi- en og samkatalogene.

NB Oslo ble opprettet som egen avdeling 1. januar 1999. Samordningen av virksomheten i de to avdelingene fortsatte i 2000, og en styrt organisasjonsutviklingsprosess fant sted hele året. Målet for prosessen er å utforme den nye organisasjonen på en måte som sikrer en effektiv organisering av arbeidet og skaper trivsel og utvikling. Prosessen vil fortsette frem til 2002.

Utvalgte virkeområder i Nasjonalbiblioteket

Digitalisering av nasjonalbibliografien

Siden 1883 har den årlige produksjonen av norske trykk blitt løpende dokumentert gjennom publikasjonen *Norsk bokfortegnelse*. Da elektronisk databehandling ble tatt i bruk ved utarbeidelsen av Norsk bokfortegnelse i 1971, startet oppbyggingen av den nasjonalbibliografiske databasen *Norbok*.

I 1996 ble det igangsatt et prosjekt for retrospektiv konvertering av de trykte nasjonalbibliografiske fortegnelsene fra 1970 og bakover i tid. Prosjektets første fase, som dekker perioden 1921 – 1970, vil være fullført i løpet av inneværende år. Dette omfatter i alt ti femårsfortegnelser med omlag 120 000 bibliografiske referanser til norske trykk utgitt i denne perioden. Få nasjonalbibliografier i verden går lenger tilbake i elektronisk form.

Konverteringsarbeidet skjer i flere trinn. Først skannes og OCR-behandles de trykte fortegnelsene. Resultatet er rådatafiler som så gjennomgår en maskinell dataformatering. Deretter følger en manuell gjennomgang og bearbeidelse av de resulterende MARC-poster før de legges inn i den nasjonalbibliografiske databasen *Norbok*.

En elektronisk tilgjengelig nasjonalbibliografi medfører langt flere søkemuligheter enn de trykte fortegnelsene både ved at informasjonen er lagt inn i søkbare felt og ved at nye søkeinnnganger er etablert. I tillegg er den bibliografiske kvaliteten forbedret ved at det er lagt inn informasjon om utgiverland, originalspråk på oversatte bøker, emneord på personer og institusjoner mm. Dette åpner for nye bruksmuligheter for publikum.

Parallelt med konverteringen av nasjonalbibliografien pågår arbeidet med å gjøre de tilsvarende katalogdata for de eldre nasjonale arkivsamlingene tilgjengelige i katalogsystemet BIBSYS. Mye av det eldre norske materialet er ikke tidligere registrert i BIBSYS, og heller ikke i andre bibliotekskataloger, slik at disse bibliografiske dataene har stor gjenbruksverdi.

Nasjonalbibliotekets mål på noe lengre sikt er en komplett digital nasjonalbibliografi som gir en samlet tilgang til publisert materiale fra det første norske trykk i 1643 til dagens digitale publikasjoner.

Dette vil være en viktig komponent i det digitale Nasjonalbiblioteket.

Fra sylinder til wave

Kopiering, konvertering, konservering og restaurering er de fire hjørnesteinene i arbeidet med lyd-materialet ved NB Rana. Variasjonen av formater og materialer er stor; fortid møter fremtid når hundre år gamle voksruller sikres evig liv i form av digitale lydfiler.

Lydseksjonen ved Medielaboratoriet har i 2000 utført tekniske tjenester i forhold til materiale som enten skal bevares eller brukes på nytt. Tirén-materialet fra Folkemusikksamlingen i Umeå er ett eksempel på hvordan teknologi utviklet ved Nasjonalbiblioteket sikrer kommende generasjoner kunnskap og opplevelse knyttet til gamle lydopptak. I Sverige manglet man avspillingsutstyr for Tiréns voksruller som inneholder unikt joikmateriale; nå er lyden digitalisert og gjort tilgjengelig igjen. På samme måte kan en av mellomkrigsgenerasjonens store pianister, Ingebjørg Gresvik, igjen imponere publikum med sitt spill. Nasjonalbiblioteket fikk hånd om to av Gresviks 78-plater, spilt inn i 1948, og ved hjelp av rensing og avansert støyreduksjon framstår Gresviks tolkning av Griegs «Ballade» i ny drakt. Og en viktig del av norsk musikkhistorie lever videre i det digitale sikringsmagasinet.

Både Medielaboratoriet og Lyd -og bildearkivet ved NB er involvert i arbeidet med bevaring av lyd. Alt materiale blir registrert i MAVIS før det digitaliseres og eventuelt gjennomgår en restaureringsprosess. Opphavsretten setter ofte begrensninger for publikums tilgang til materialet. En samling med gamle sylindere og akustisk innspilte plater fra Teknisk Museum skal etter planen formidles over nett i nær framtid.

Hundre år gamle voksruller sikres evig liv i form av digitale lydfiler.

FOTO: KETIL BOIN

FOTO: KJELL SOMMERSETH

FOTO: PETER BØRBU

Både i NB Rana (over) og i NB Oslo (til venstre) er store byggearbeider under oppseiling.

Nasjonalbiblioteket under utbygging

Nasjonalbibliotekets avdeling i Oslo holder til i en monumentalbygning fra 1913, som i vår tid tjener dårlig som et funksjonelt bibliotek. Imidlertid foreligger det planer for ombygging av biblioteket, i tillegg til bygging av et underjordisk klimakontrollert magasin.

I løpet av 2000 ble utforming og bygningsmessige og økonomiske rammer for magasinet avklart. Etter planen skal magasinbygget stå ferdig til innflytting sommeren 2003, med et netto areal på 3.400 kvm. Ombygging av det gamle biblioteket skal etter planen være ferdig i løpet av 2005. Publikum kan da forvente en bygning som i langt sterkere grad gjør det mulig å oppleve vår nasjonale kulturarv og gi tilgang til tidsmessig bibliotekservice. Nasjonalbibliotekarens stab leier lokaler i Bygdøy Allé. Etter ombyggingen av NB Oslo skal staben samlokaliseres med Oslo-avdelingen.

Nasjonalbiblioteket, avdeling Rana hadde en barne-skole i Mo som utgangspunkt ved etableringen i 1989. I 1990 ble sikringsmagasinet bygget som et frittliggende fireetasjes magasinbygg i en utsprengt fjellhall. Magasinet rommer drøye 43 000 hyllemeter til oppbevaring av pliktavlevert og historisk materiale av alle medietyper. Senere er Medielaboratoriet og nitratfilmlageret kommet til, det siste plassert utenfor den øvrige bygningsmassen på grunn av eksplosjonsfaren. Depotbiblioteket stod ferdig i 1995, med arbeidsplasser og depot for bøker. I 2000 begynte forprosjekteringen av Depot II, som skal stå ferdig i 2003 og erstatte deler av den gamle skolebygningen. Depot II skal utstyres med landets første automatlager for bøker.

Hurtighet. Det nittende århundre

Utstillingen *Hurtighet. Det nittende århundre* tilbyr et tilbakeskuende blikk på en del utviklingstrekk i Norge og ellers i verden som først manifesteres i det nittende århundre, men som også i dag har store konsekvenser for samfunnsutviklingen. Utstillingen er derfor et bidrag til forståelsen av vår nære forhistorie.

Akselereringen i det tyvende århundre opptar en betydelig plass i offentligheten og er således sterkt iøynefallende. Men fartsopplevelsen innenfor de fleste viktige livsområder oppleves og formidles langt sterkere i det nittende århundre enn i neste hundreår. I det tyvende århundre er de moderne livsformene allerede etablert, farten er blitt konvensjonell, og moderniteten har rukket å komme i overgangsalderen.

Verden krymper og blir mindre som følge av økte hastigheter og forøket akselerering, skriver byplanleggeren, arkitekten og forfatteren Paul Virilio. Kanskje er det allikevel riktigst å si at verden både krymper og ekspanderer; den blir mindre fordi det tar kortere tid å tilbakelegge en avstand, men samtidig større, fordi fjerne lan-

Plakat til utstillingen «Hurtighet» med detalj fra tastaturet til Mallings Skrivekugle (1867).

dområder og himmelstrøk kommer innen geografisk rekkevidde. Den virkelighet, eller uvirkelighet, som Virilio beskriver, utgjør vår hverdag i begynnelsen av et nytt årtusen, fiberoptikkens tidsalder. De utviklingstrekk som Virilio beskriver og analyserer, dukker imidlertid ikke opp her og nå, men har en omfattende og komplisert forhistorie som tydelig kan knyttes til bestemte utviklingstrekk ved det nittende århundre.

Utstillingen *Hurtighet. Det nittende århundre* dokumenterer det møte som finner sted mellom ulike utviklingstrekk på sentrale livsområder og den individuelle opplevelsen av hurtighet og økt akselerering.

Internett: www.nb.no/html/hurtighet._det_nittende_arhund.html

Norskamerikansk historie på internett

Den organiserte utvandringen fra Norge startet i 1825 da *Restauration* seilte fra Stavanger til New York med 52 norske kvinner og menn ombord. Siden den gang har over 900.000 nordmenn utvandret, de fleste til USA og Canada. I europeisk sammenheng er det bare Irland som har hatt en større utvandring enn Norge i forhold til folketallet. I dag finnes det minst like mange norskfødte amerikanere i USA som det er nordmenn i Norge.

Nettstedet *Det løfterike landet*, som ble åpnet i oktober 2000, er utviklet i anledning markeringen av 175-årsjubileet for utvandringen. Nettstedet gir tilgang til forskjellige typer materiale om utvandringen og norskamerikansk kultur og historie. En kronologisk tidslinje gir et overblikk over viktige hendelser i historien, og de forskjellige bibliografiene gir til sammen god oversikt over det som er skrevet på feltet fra 1825 og frem til i dag. Et representativt utvalg artikler og utdrag fra bøker i fulltekst belyser de forskjellige fasene i historien, illustrert ved hjelp av utvalgte fotografier og trykk. Tolv artikler er trukket frem som innledninger til spesielle områder innen den norskamerikanske historien. NRKs radioarkiv har videre stilt en rekke programmer som omhandler norskamerikanske forhold til disposisjon.

En fyldig samling lenker viser blant annet til genealogisk kildemateriale og norskamerikanske institusjoner og foreninger på internett.

Siden nettstedet er tospråklig, kan interesserte på begge sider av Atlanteren finne stoff av interesse. Målgruppen er universiteter, skoleverk samt et generelt historieinteressert publikum.

Det løfterike landet er blitt til som et samar-

FOTO: METIL BORN

«Ola Nordmand paa Amerikareise». Emigrantagentene slåss om Ola Nordmann. Fra «Vikingen» 27. mai 1882.

beidsprosjekt mellom Nasjonalbiblioteket, Norsk Utvandrer museum på Hamar, Høgskolen i Oslo, avdeling for journalistikk, bibliotek og informasjonssjans og Statens bibliotekstilsyn. Prosjektet har mottatt støtte fra Den amerikanske ambassaden, Norsk Kulturråd, Norsk Info 2000 og Statens Bibliotekstilsyn.

Internett: www.nb.no/emigrasjon

Gjenbrukstenesta

Bibliotekmannen Ranganathan har i to av dei velkjende lovene sine sagt at bøker er til for å brukast, og at kvar bok har ein lesar. Likevel veit vi at langt ifrå alle bøker som finst i biblioteka vert leste. Kva kan ein gjera for å unngå at biblioteket vert til ein «literary graveyard», ein kyrkjegard for gravlegging av bøker, slik som den skotske bibliofilen Sir Graham Hills ein gong såg det? Og dersom vi endå finn igjen einskilde «lik» i samlingane våre, bøker som det synest umogleg å finna lesarar til, kva skal vi gjera med dei?

Ein kan sjå på *gjenbruk* som ein metode for gjenoppliving av «daude» bøker. Idéen er enkel: bøker og tidsskrift som ikkje er etterspurde i eit bibliotek, vert overførte til eit anna bibliotek og gjort tilgjengelege for nye brukargrupper, der etterspurnaden kan hende er større. Gjenbruksbasen ved Depotbiblioteket har vore tilgjengeleg

på Internett (www.nb.no/gjenbruk/) sia mai 1997 og fullt integrert med BIBSYS sia november 1998. Fram til 1. januar 2001 har 3662 bøker og tidsskriftvolum funne nye eigarar via Gjenbruksbasen. Særst positivt for år 2000 er at 65 bibliotek og institusjonar er komne til som nye kundar. Det syner at Gjenbruksbasen vert alt betre kjent innfor bibliotekmiljøet i Noreg.

Gjenbrukskontoret kan ikkje garantere «daude» bøker nytt liv, men det kan i det minste gje dei ein ny sjanse til å visa seg livsdugande!

Konservering av Henrik Ibsens Catilina

Som de fleste andre i sin samtid skrev Henrik Ibsen manuskriptet til sitt debutstykke med jerngallusblekk. Manuskriptet viser tydelig hvordan dikteren har utviklet teksten fra idé til det ferdige verket. Den er full av overstrykninger, tillegg og rettelser. Alle bladene i de to heftene som finnes i Nasjonalbibliotekets håndskriftsamling, er påskrevet begge sider. Der hvor blekket har vært påført i rikelige mengder, kan man se at det har slått igjennom til den andre siden av bladet. Enkelte steder har blekket smittet til motstående side, men det kan skyldes at Ibsen bladde om før blekket hadde tørket. Jerngallusblekk har vært det mest benyttede blekk i vesten fra middelalderen og frem til rundt 1900. Blekksyreskader representerer en alvorlig utfor-

Henrik Ibsen debuterte som forfatter med *Catilina*, som utkom våren 1850. Ms.4° 936 er Ibsens egenhendige manuskript, skrevet i Grimstad i 1849. Det er det eneste kjente manuskript til denne versjonen av skuespillet.

dring for papirkonservering. Jerngallusblekk kan bokstavelig talt brenne bort papiret det er skrevet på. Bevaring og behandling av samlinger med jerngallusblekk kompliseres av mange faktorer. Foruten de fire hovedingrediensene i blekket (jernvitriol, galle, gummi og vann), kan konsentrasjonen og innholdet av forurensninger i hver enkelt ingrediens variere mye. Særlig kan vitriol inneholde flere metaller enn jern. Langtidsvirkningene av forskjellige ekstra tilsetninger og urenheter er fortsatt i stor grad ukjent.

Hvordan er tilstanden for *Catilina*? Var blekket i ferd med å destruere Ibsens manuskript? Omfattende undersøkelser har påvist aktiv korrosjon og nedbrytningsprosesser. Foreløpig har det ikke fått den alvorlige konsekvens at papiret spises opp.

Formålet med konserveringen har vært å hindre videre nedbrytning og restaurere skader og avdekke tekst som har vært skjult bak innlimte lapper. *Catilina*-tilstand vurderes i dag som god. Manuskriptet er lagt i arkivholdbar emballasje og plassert i et klimastyrt magasin med stabil temperatur og luftfuktighet. Nedbrytningsprosessene påvirkes sterkt av oppbevaringsforholdene. Det er særlig høy og ustabil temperatur og relativ luftfuktighet som er avgjørende, men også lys og luftforurensninger spiller en rolle.

Med jevne mellomrom vil det bli tatt kontroller for å vurdere om blekk-korrosjonsaktiviteten fortsetter eller eventuelt øker. Iverksetting av nye tiltak vil være avhengig av utviklingen.

Internett: http://www.nb.no/html/konservering_catilina.html

Georg Morgenstiernes språk- og kulturforskning i Sørøst-Askia

Deler av det vitenskapelige arbeidet etter Norges store lingvist og kulturforsker Georg Morgenstierne (1892–1978) er nå tilgjengelig i form av en multimediatatabase. Basen inneholder et omfattende materiale fra Morgenstiernes mange og omfattende reiser i Afghanistan, Pakistan, Iran og India i tiden mellom 1924 og 1971. Databasen er tospråklig, med en norsk og en engelsk versjon.

Morgenstierne var professor i indisk språk og litteratur ved Universitetet i Oslo fra 1937–1962. Han etterlot seg et stort materiale av fotografier, filmopptak og lydopptak fra sine mange reiser som nå er gjennomgått, bearbeidet, kommentert og digitalisert.

De mange og lange krigene i regionen har ført til at både kultur, religion og språk har forsvunnet fra Afghanistan og landene omkring. Databasen *Georg Morgenstiernes språk- og kulturforskning i Sørøst-Asia* er ment å skulle bote på dette bedrøvelige faktum. Her finnes eksempler på utdøde språk, førislamske ritualer og gjenstander fra en kultur som nå på det nærmeste har forsvunnet. Det er for en stor del takket være Knut Kristiansens innsats at det meste av materialet fra 1920-årene og 1950-årene har kunnet la seg identifisere og settes inn i de rette sammenhenger. Lanseringen av databasen er derfor også en hyllest til minnet om Kristiansen, og det som skulle bli hans siste store arbeidsoppgave før han døde i 1999.

Kristiansen ivret i flere år for at det burde iverksettes et prosjekt for å få gjort materialet etter Morgenstierne tilgjengelig. Prosjektet startet i 1996 som et samarbeid mellom Nasjonalbiblioteket, avdeling Oslo og Institutt for Østeuropeiske og orientalske studier. Databasen *Georg Morgenstiernes språk- og kulturforskning i Sørøst-Asia* avslutter dette fruktbare samarbeidet.

Det er nærliggende å tro at den internasjonale interessen for materialet nå vil øke. Både innvandrere med bakgrunn fra disse områdene og et eventuelt norsk bistandsarbeid i regionen vil kunne dra nytte av den unike samlingen bestående av bilder, film, lyd og opptegnelser. Fra en bil-

ledsamling på ca. 3 000 bilder fra 1923–1971, 160 filmklipp fra 1929 og 40 lydopptak fra samme periode er et utvalg digitalisert, beskrevet og gitt søkeord som passer for religions- og kunsthistorikere, antropologer, lingvister, journalister og vanlige oppdagelsesreisende.

Internett: www.nb.no/baser/morgenstierne/

Opphavsrett og avtalearbeid knyttet til digitale dokumenter

Nasjonalbiblioteket inviterte i 2000 sentrale aktører i biblioteksektoren til et møte for å diskutere utfordringer vedrørende opphavsrett og avtalearbeid knyttet til digitale dokumenter. Det var enighet på møtet om å opprette en bredt sammensatt arbeidsgruppe som skulle se nærmere på disse spørsmålene.

Det anbefales i arbeidsgruppens rapport at Nasjonalbiblioteket samordner et initiativ for å sikre felles nasjonale løsninger for digitale bibliotektilbud. Nasjonalbiblioteket bør tilby allmennheten norske og utenlandske lisensierte digitale dokumenter. Det foreslås også at Nasjonalbiblioteket må prioritere arbeidet med arkivering og tilgjengeliggjøring av elektronisk materiale som faller inn under pliktavleveringsloven. Til slutt anbefales det at Nasjonalbiblioteket bør opprette et nasjonalt juridisk kompetansesenter for bibliotek, og også engasjere seg sterkt i den nasjonale implementeringen av EU-direktivet om opphavsrett. <http://www.nb.no/html/arbeidsgruppe.html>

Avisbiblioteket

Aviser er en viktig kilde til norsk historie og pressehistorie. Nasjonalbibliotekets samling av originalaviser inneholder de fleste norske aviser som er kommet ut. Totalt dreier det seg om cirka 600 tonn fra avisenes snart 250-årige historie. Det meste av dette er også overført til mikrofilm. I Nasjonalbiblioteket dør derfor ikke nyheten med døgnnet. Redaksjonelle døgnfluer er tvert imot sikret evig liv, til glede for publikum.

Tilgangen til avisene tilbys først og fremst gjennom mikrofilm. Kvaliteten på de eldste filmene vil variere. Nasjonalbiblioteket arbeider derfor med å nyfilme gamle årganger. Dette er film av meget høy kvalitet. Mikrofilm er dessuten det formatet som er mest lagringsbestandig.

Målet er å konvertere hele den historiske avis-samlingen til mikrofilm og deretter til digital form, slik Nasjonalbiblioteket har gjort med Nordlands avis. Hele avisens livsløp, fra 1893 til

Nasjonalbibliotekets samling av originalaviser inneholder de fleste norske aviser som er kommet ut. Her vises et eksemplar av *Aftenposten* fra 10. desember 1920.

1978, ligger nå ute på nettet, i alt 25 000 sider. Å filme og digitalisere 600 tonn aviser vil naturligvis ta tid.

Papirkopiering er fortsatt den mest vanlige bruken av avissamlingen. De fleste bibliotek abonnerer på aviser på mikrofilm fra Nasjonalbiblioteket. Nasjonalbiblioteket låner dessuten ut mikrofilm, og bruken av mikrofilmede aviser i biblioteket er økende.

Samisk bibliografi

Litteraturen om samene er svært omfattende. Litteraturen på samisk er mindre, men voksende. I årenes løp er det laget flere samiske bibliografier, men de fleste har vært avgrenset, både tematisk og topografisk. Grunnlaget for Samisk bibliografi som en nasjonal bibliografi ble lagt ved Universitetsbiblioteket i Trondheim i 1979. Denne ble overtatt av Nasjonalbiblioteket i 1993, som siden da har arbeidet kontinuerlig med bibliografien.

Samisk bibliografi har referanser til litteratur på samisk og på norsk når emnet er samiskrelevant. Bibliografien dekker utgivelser i Norge i perioden fra 1945 til 1987, og fra 1993 til i dag. Fra 1993 bygger den på pliktavlevert materiale, med referanser til bøker, småtrykk, offentlige publikasjoner, årbøker, lydbøker og artikler i bøker og tidsskrifter. Bibliografien er tilgjengelig i bokform (*Sámi bibliografia 1945-1987*) og på

CD-ROM. Den mest fullstendige og ajourførte utgaven er tilgjengelig på Nasjonalbibliotekets hjemmesider.

Samisk bibliografi brukes av både forskere og studenter ved norske høyskoler og universiteter. Samisk bibliografi er Nasjonalbibliotekets bidrag til å styrke samisk kultur i Norge. Målet for Nasjonalbiblioteket er en bibliografi som dekker hele det samiske kultur- og bosettingsområdet. Derfor er det satt i gang et samarbeid med bibliotek i Finland, Sverige og Russland om en felles samisk bibliografi med en flerspråklig tesaurus for emnegjenfinning.

Internett: <http://www.nb.no/baser/samisk>

Brukerundersøkelsen 2000

Med brukerundersøkelsen ønsket Nasjonalbiblioteket å få kartlagt hvilke brukergrupper som kommer til Nasjonalbiblioteket, avdeling Oslo, hvilke interesser de har og hvordan brukerne vurderer de enkelte servicepunkter. Møtet med brukeren står sentralt, og det er en uttalt målsetning at brukeren skal være tilfreds, særlig når henvendelsen skjer innen ett eller flere av Nasjonalbibliotekets viktigste arbeids- og serviceområder.

Et overfall av menn har besvart brukerundersøkelsen (56%). I gruppen over 40 år er hele 73% menn. En meget stor del av de besøkende er bosatt i Oslo (76%) og Asker og Bærum kommuner (14%). Bare 7% av brukerne kommer fra andre områder av Norge. Hele 53% er studenter. Forskere utgjør ca 13%, og resten – ca. 34% – utgjøres av «private forskere».

Samtlige brukere av Håndskriftsamlingen, og 93% av Innlånets brukere, er tilfredse med tjenesten. 92% av brukerne uttrykker tilfredshet med Lesesalen, og 89% av brukerne er tilfredse med Veiledningen når det gjelder litteratursøk. Tilsvarende gjelder 88% for mikrofilm og 84% for hjemlån.

Mange brukere gjør oppmerksom på tungvinne rutiner ved bestilling av materiale fra samlingene, at katalogene er vanskelige å bruke og at bøkene innen lokalhistorie ikke står samlet. Klager over dårlige lysforhold, mye støy og mangelfull ventilasjon og vedlikehold hører også med til det samlede bildet. En del innvender at åpningstidene er for korte.

Det foregår kontinuerlig et arbeid med forbedring av service og tilbud til brukerne. Mulighetene er naturligvis noe begrenset både av hensyn til økonomi og lokaliteter. I 2000 ble det foretatt

en rekke forbedringer, blant annet fremlegg av aktuelle tidsskrifter og dagsaviser, etablering av egen lesesal for mikroformer, oppstilling av datamaskiner i nedre forhall for blant annet bruk av e-post, forbedringer av service i Veiledningen og raskere bokhenting i utlånets åpningstid.

Filmrestaurering

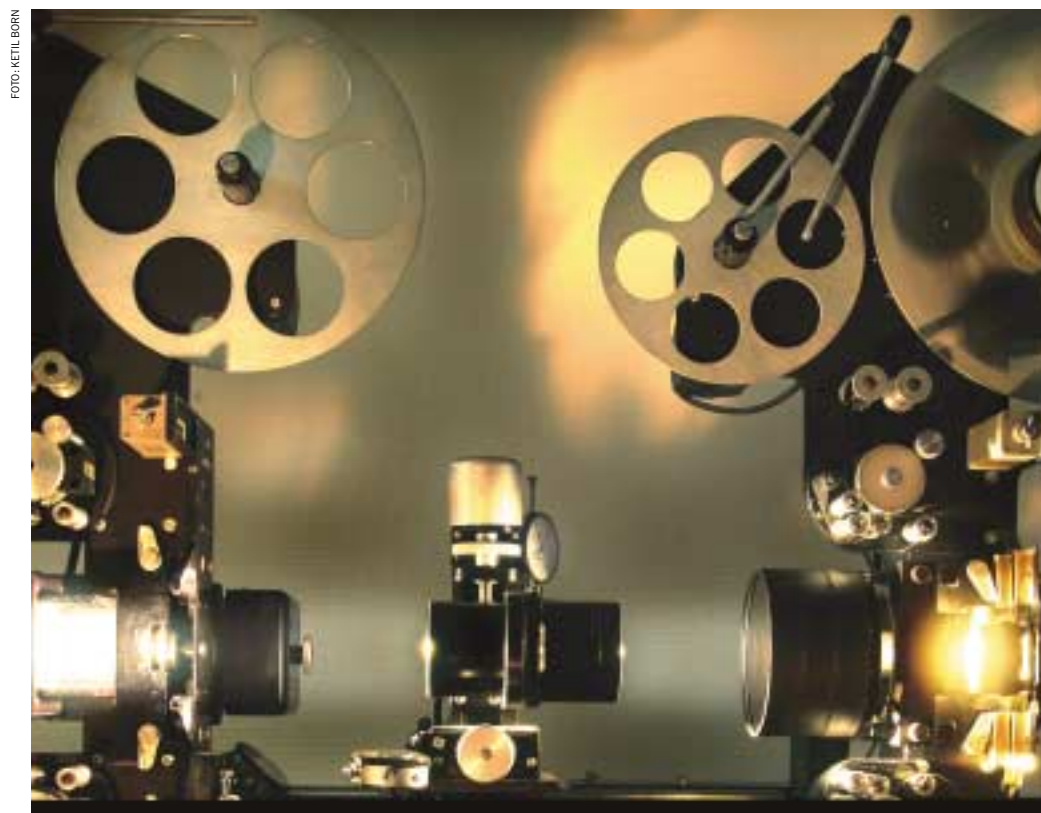
Film er en svært sårbar del av kulturarven. Nitratfilm går i oppløsning. Fargefilm avblekes til det ugjenkjennelige. Ikke engang sikkerhetsfilm er så sikker som vi har trodd. I spesialbygde magasiner i Mo i Rana ligger nå store mengder norsk, historisk film og venter på å få et nytt liv. Den verste nedbrytingen har man fått kontroll over. Men det endelige målet er å restaurere og kopiere all film som er truet av nedbryting. Nasjonalbiblioteket har bygd opp filmhistorisk og laboratorietechnisk kompetanse som gjør det mulig å bevare vår nasjonale filmarv. Informasjon som kaster lys over filmenes innhold og historie blir nå samlet inn og registrert av filmarkivarer. Tilstand, kjørbarehet og bildekvalitet blir så kontrollert og skader i perforering og sammenklipninger reparert. Arbeidet er tidkrevende, ettersom alt må gjøres for hånd. Etter at filmen er renset, først kjemisk, så i rent vann, blir riper i

emulsjonen fjernet ved at filmen belegges med klar lakk. Først da kan filmen kopieres, enten ved kontaktkopiering, eller optisk, ved at hvert bilde blir projisert over på ny film.

Er utgangspunktet en negativ, blir det først laget en positiv «master». Før masteren legges inn i sikringsmagasinet for godt, trekkes en kopi – et såkalt duplikatnegativ, som er utgangspunktet for nye visningskopier. Til slutt trekkes også en høykvalitets digital videokopi.

Årlig restaureres og kopieres 75 000 meter historisk film ved Nasjonalbibliotekets medielaboratorium. Prosessen er tidkrevende og kostbar og involverer mange mennesker. Nasjonalbibliotekets endelige mål er å stille hele den norske filmarven til rådighet for brukerne – i sin opprinnelige form – som en kilde til glede, kunnskap og opplevelse.

Filmrestaurering er en tidkrevende prosess.

Bevaring er omtanke

«Council on Library and Information Resources» skriver nylig i publikasjonen «Preservation Science Survey»: «There is a clear shift in preservation research toward large scale passive conservation.»

Med klimastyrte sikringsmagasin i fjellet i Mo i Rana og gode rutiner for samlingene, ligger Nasjonalbiblioteket i forkant av denne utviklingen. Rundt halvparten av sikringsmagasinet 44 000 hyllemeter er i dag fylt opp med dokumenter fra 1763 og fram til i dag.

Passiv konservering er å legge forholdene til rette for å gi samlingene maksimal levetid. Det handler om riktig håndtering, rengjøring, klima, emballasje, konvertering, bruk og oppfølging.

Kjemiske nedbrytningsprosesser går saktere ved stabil lav temperatur og luftfuktighet. Derfor er klimaet i Nasjonalbibliotekets magasin satt til 8°C og 35% relativ fuktighet. Dette kontrolleres kontinuerlig. Forurensing fra by og industri renses ved hjelp av støvfiltre og filter med aktivt karbon. Før samlinger får komme inn i sikringsmagasinene skal de være rengjort. Om nødvendig skal de også omemballeres. Emballasjen skal være syrefri, den skal virke nøytraliserende på avfallsstoffer fra materialet selv og på forurensing fra luft. Det skal også være luftskifte gjennom emballasjen.

Nasjonalbibliotekets oppgave er å bevare et materiale med informasjon som i utgangspunktet ikke ble laget for å leve lenge. Materialenes innebygde nedbrytningsfaktorer, kombinert med samlingenes størrelse, gjør at konvertering til et annet og mer holdbart medium kan bli nødvendig. Å mikrofilmere aviser er et eksempel på dette. Å fotografere gamle glassplatenegativer over på arkivholdbar polyesterfilm er et annet eksempel. Men Nasjonalbiblioteket tar vare på både originaleksemplar og sikringseksemplar – i forskjellige magasinrom.

Omtanke for hvert enkelt dokument betyr at Nasjonalbiblioteket skal følge med tilstanden slik at informasjon ikke skal gå tapt. Oppfølging av tilstanden til de enkelte samlinger og materialgrupper er en stor og viktig utfordring i årene framover. Derfor har man også satt i gang en prosess for å skaffe de gamle samlingene i Oslo nye klimaregulerte magasiner.

Det digitale bibliotek

Nasjonalbibliotekets største utfordring er knyttet til håndtering av digitalt materiale. Målet er å sikre at denne delen av vår nasjonale kulturarv

også vil være tilgjengelig for forskning og studier for kommende generasjoner. I tillegg til et kontinuerlig økende omfang av allment tilgjengelig informasjon via web omfatter dette elektroniske publikasjoner, som tidsskrifter og forskningsrapporter, referanse- og faktadatabaser, og i økende grad digitalt publisert musikk, video, bildemateriale og radio- og fjernsynssendinger.

I 2000 har Nasjonalbiblioteket investert betydelige ressurser i anskaffelse av teknisk utstyr og utvikling av tekniske løsninger for lagring av digitalt materiale i stort omfang. Oppbygging av et digitalt sikringsmagasin er en forutsetning for å etablere operative rutiner for pliktavlevering av digitalt materiale. Nasjonalbibliotekets digitale sikringsmagasin vil kunne representere en generell nasjonal ressurs for arkivering av digitalt materiale.

Etter hvert vil løpende sikkerhetskopiering av fotografisk materiale, lydmateriale, film og aviser ved Nasjonalbibliotekets medielaboratorium i sin helhet foregå digitalt, og sikkerhetskopier vil bli lagret i det digitale sikringsmagasinet. Det største enkeltprosjektet i 2000 har vært samarbeidet med NRK om oppbyggingen av «Det digitale radiolager». I første omgang er vel 5 000 timer med historisk materiale digitalisert og lagret. Det er også satt i gang løpende digital avlevering av ordinære sendinger på forsøksbasis.

I inneværende år vil Nasjonalbiblioteket prioritere arbeid med å utvikle løsninger og rutiner for pliktavlevering, kriterier for seleksjon, bibliografisk kontroll og tjenesteutvikling når det gjelder digitalt materiale. En tjeneste for tildeling av URN (Uniform Resource Name) ble satt i prøve-drift i 2000.

Nasjonalbiblioteket har gjennom flere år deltatt i ulike internasjonale forsknings- og utviklingsprosjekter på det digitale området, og har gjennom dette utviklet viktig kompetanse. I 2000 ble det innledet et samarbeid med de øvrige nordiske land om utvikling av løsninger og metoder for lagring og tilgang til web-ressurser (Nordic Web Archive). Det er videre arbeidet med å forberede et nasjonalt forskningsprogram for digitale bibliotek i regi av Norges forskningsråd.

Administrasjon, personale og økonomi

Administrasjon

Organisatoriske og arbeidsmessige tilpasninger til en ny administrativ og teknisk infrastruktur har preget NB i 2000. Arbeidet med å utvikle og iverksette personaladministrative prosedyrer og retningslinjer er videreført fra 1999, samt utvikling av gode samarbeidsrutiner med de tillitsvalgte. Det er utarbeidet en felles lønnspolitikk for NB med generelle stillingsbeskrivelser, og det er fastsatt formelle kvalifikasjonskrav for alle aktuelle stillingstyper. Høsten 2000 ble lokale lønnsforhandlinger gjennomført i NBs egen regi.

Arbeid med kartlegging av personalets kompe-

tanse og kompetanseplanlegging er startet opp. NB ble styrket med ny økonomisjef og informasjonssjef. En organisasjonsutviklingsprosess kom i gang i 2000, med sikte på å skape et helhetlig NB.

Sykefraværet var høyt i 2000, selv om det lå under gjennomsnittet for statlig virksomhet, og det er i samarbeid med bedriftshelsetjenesten arbeidet med tiltak for å redusere sykefraværet.

Det er etablert en felles internvev for NB som gir den enkelte ansatte tilgang til oppdaterte rutiner, regelverk, nyheter og informasjon på en hurtig måte.

Personale

	NB Stab 1999	NB Stab 2000	NB Oslo 1999	NB Oslo 2000	NB Rana 1999	NB Rana 2000	NB 1999	NB 2000
Ledere	3	6	7	7	9	10	19	23
Bibliotekfaglige	2	2	71	71	67	69	140	142
Vitenskapelige	1	1	20	20	5	5	26	26
IT-stillinger			8	8	21	20	29	28
Administrative	2	2	13	13	13	15	28	30
Driftstekniske			4	4	21	18	25	22
Produksjonstekniske					44	46	44	46
Læringer					3		3	0
Sum	8	11	123	123	183	183	314	317

Økonomi

Nasjonalbibliotekets økonomi bestemmes primært av Kulturdepartementets rammebevilgninger. Bevilgningen fra KD utgjør ca 90% av de midler som NB har til rådighet. Resten av midlene kommer fra særskilte offentlige tilskudd eller støtte fra norsk og utenlandsk hold. Videre suppleres inntektssiden gjennom betaling for en del tjenester som tilbys.

Samlet brukte Nasjonalbiblioteket (inkl. investeringer) ca 175 mill.kr. i år 2000.

NBs økonomiske rammer er ikke tilstrekkelige til at biblioteket får gjennomført alle planer og prosjekter. De høyest prioriterte saker – ikke minst utbygging av et digitalt sikringsmagasin – har blitt tildelt midler slik at NB kommer videre med bedre teknologiske løsninger og større kapasitet.

Kostnadsfordeling i Nasjonalbiblioteket i 2000 fordelt på kostnadstype (i 1000 kr):

Post	Lønn/trygd	Bygningers drift/leie	Varer og tjenester	Investeringer
Post 01	84 372	35 657	26 032	
Oppdrag	7 793		4 951	
Kulturnett Norge	1 348		3 156	
Nasjonalkomiteen for Ibsensatsingen	172		795	
Post 45: Store investeringer				16 541
Sum	93 585	35 657	34 934	16 541

Tallene ovenfor gjelder forbruket i år 2000. Nasjonalbiblioteket bruker kontantprinsippet som gjelder for alle statlige institusjoner.

Utvalg av statistikk for Nasjonalbiblioteket år 2000

A. Tilvekst av pliktavleverte dokumenter ¹

Dokumenttype	1999	2000	Kommentar
Monografier	10 386	9 984	
Periodika		46 508	Antall mottatte hefter
Periodika	17 452	17 639	Antall løpende titler
Småtrykk	25 950	29 026	
Kartografisk materiale	898	227	
Notetrykk	268	308	
Postkort	3 409	3 549	
Plakater	790	800	
Fotografi	0	0	
Lydfestinger	443	610	
Videogram	64	448	Sikringseks. mottatt fra Norsk filminstitutt
Kringkastet materiale	20 310	18 891	Kassetter
CD-ROM	123	101	
Disketter	50	19	

¹ Fysiske enheter hvis ikke annet er oppgitt

B. Annen tilvekst av dokumenter

Dokumenttype	1999	2000	Kommentar
Monografier	45 561	48 980	
Periodika	19 292	36 987	Antall mottatte hefter
Småtrykk	15 300	12 224	
Teaterprogrammer	300	428	
Kartografisk materiale	1 178	1 099	
Notetrykk	533	841	
Plakater	65	507	
Fotografi	100 000	95 193	
Lydfestinger	6 252	9 124	
Mikroformer	5 490	4 422	
Videogram	1 546	1 456	
Kringkastet materiale		7 007	Kassetter
Film	312	1 451	Ruller
Elektroniske dokumenter	462	487	Inkl. elektroniske periodika
Skuespilltekster	176	118	
Manuskripter	207	31	

C. Konservering, mikrofilming, fotografisk og digital kopiering

Dokumenttype	1999	2000	Kommentar
<i>Papirbaserte dokumenter</i>			
Bøker	14	9	Konserverte enheter
Kart	74	125	Konserverte enheter

Manuskripter, brev	388	146	Konserverte enheter
Grafikk, tegninger	16	96	Konserverte enheter
Passepartout, emballasje	650	194	Konserverte enheter
<i>Fotografi</i>			
Analoge bilder	21 202	8 485	Fotografisk duplisering
Digitale bilder	14 685	20 125	Digital kopiering
Avissider på fotopapir	231	41	
<i>Mikroformer</i>			
Mikrofilmde aviser	1 488 192	1 233 122	Antall eksponeringer
Papirkopier til utlån	16 606	8 201	Sider
Kopier til salg	3 832	3 172	Filmruller
Digitalisert fra mikrofilm	190 000	174 562	Antall eksponeringer
Duplisert mikrofiche	1 253	710	
<i>Film</i>			
Antall meter konservert	329 488	269 655	
Skannet til video	3 000	5 465	Spilletid i minutter
Utkopierte video	119	130	Antall ordrer
Utkopierte lyd	112	84	Antall oppdrag

D. Utlån, kopiering, referansetjenester, besøk

	1999	2000	Kommentar
Hjemlån	26 425	20 966	
Lesesalslån	32 704	31 102	
Fjernlån	55 737	62 999	
Innlån	1 338	2 006	
Gjenbruk av depotmateriale	3 024	3 000	Antall fysiske enheter
Kopileveranser	17 311	24 731	
Selvbetjent kopiering	89 971	94 195	Antall kopierte sider
Referanseforespørsler		8 321	
Besøk	142 057	124 483	Besøk i NB Oslos lokaler
Elektroniske besøk	773 514	1 858 466	Oppslag på hjemmesider

E. Databasetjenester (antall anrop)

Databaser	1999	2000
Norbok (Norsk bokfortegnelse)		218 357
Norper (Norsk periodikafortegnelse)		32 185
Nornoter (Norsk musikkfortegnelse/Notetrykk)		34 714
Norart (Norske tidsskriftartikler)		335 499
Sambok (Norsk samkatalog for bøker)		1 178 739
Samper (Norsk samkatalog for periodika)		187 954
Samnoter (Norsk samkatalog for notetrykk)		56 010
NOSP (Nordisk-baltisk samkatalog for periodika)		583 888
Bibliotek (Adresseliste for nordiske bibliotek)		232 943
Oversikt (over norske elektroniske tidsskrift /NATI)		170 136
Andre		339 110
Sum	2 279 526	3 369 535

Nasjonalbiblioteket i internasjonalt samarbeid

Nasjonalbiblioteket deltar i nasjonalt samarbeid over et bredt spekter.

Nasjonalbiblioteket deltar både i CENL (Conference of European National Librarians), CDNL (Conference of Directors of National Libraries) og i NORON, et fast møtested for de nordiske riks- og nasjonalbibliotekarene.

Nasjonalbiblioteket var i 2000 representert i følgende IFLA-komiteer: Acquisition and Collection Development, Bibliography, Information Technology, Management and Marketing, National Libraries og Preservation and Conservation.

Avdelingsdirektør Sissel Nilsen er medlem i arbeidsgruppen for revidert struktur og regelverk for IFLA.

Nasjonalbiblioteket deltok i 2000 i følgende IT-relaterte samarbeidsprosjekter:

- LAURIN: Et EU-prosjekt for digitalisering, indeksering og OCR-behandling av avsklippssamlinger. Et viktig arbeidsfelt for Nasjonalbiblioteket i dette prosjektet er opphavsrett.
- NEDLIB: Et EU-prosjekt som tar sikte på å etablere en infrastruktur for pliktavlevering av elektroniske dokument. Prosjektet omfatter både innsamling, kvalitetssikring og tilgang til pliktavleverte elektroniske dokument, både fysiske dokument (for eksempel CD-ROM) og nettdokument.
- BIBLINK: Et EU-prosjekt som skal resultere i en fungerende prototyp for utveksling av metadata (Dublin Core) mellom utgivere og nasjonalbiblioteker.
- Meta-E: Et EU-prosjekt for automatisk gjenkjenning av faste element i tekst.
- TIDEN: Et nordisk samarbeidsprosjekt (NORDINFO) der en har som målsetning å digitalisere og OCR-behandle avisartikler fra 17–1800-tallet.
- ONE-2: Et EU-prosjekt (OPAC Network in Europe), et IKT-prosjekt for sammenknytting av bibliografiske databaser og kataloger i ABM-institusjoner.
- NWA (Nordic Web Archive) og NWI (Nordic Web Index)

Nasjonalbiblioteket er i tillegg medlem i følgende internasjonale organisasjoner:

- EBLIDA (European Bureau of Library, Information and Documentation Associations)
- Liber (The Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche)
- FID (The International Federation for Information and Documentation)
- FIAT (The International Federation of Television Archives)
- IAML (The International Association of Music Libraries Archives and Documentation Centres), den internasjonale organisasjonen for lydarkiv
- IASA (International Association of Sound and Audiovisual Archives), den internasjonale organisasjonen for lydarkiv.
- FIAF (The International Federation of Film Archives)

Kontakt Nasjonalbiblioteket

Nasjonalbibliotekaren og NB Stab

Postadresse: Postboks 2674 Solli, 0203 Oslo

Besøksadresse: Bygdøy Allé 21

E-post-adresse: nb@nb.no

Telefon: 23 27 63 00

Telefaks: 23 27 63 95

NB Oslo

Postadresse: Postboks 2674 Solli, 0203 Oslo

Besøksadresse: Drammensveien 42

E-post-adresse: nbo@nb.no

Generelle henvendelser:

Telefon: 23 27 60 00

Telefaks: 23 27 60 10

Publikumstjenestene:

Veiledningen: veiledning@nb.no

Lesesalen: lesesal@nb.no

Utlånet: utlaan-nbo@nb.no

Henvendelser om fjernlån: fjernlaan-nbo@nb.no

Innlånstjenesten: innlaan-nbo@nb.no

Telefaks til publikumstjenestene: 23 27 60 50

Norsk musikkasamling

Besøksadresse: Drammensveien 40,

inngang Observatoriegaten

NB Rana

Medielaboratoriet

Senter for pliktavlevering

Depotbiblioteket

Lyd- og bildearkivet

Postadresse: 8607 Mo i Rana

Besøksadresse: Finsetveien 2

E-post-adresse: nbr@nb.no

Telefon: 75 12 11 11

Telefaks: 75 12 12 22

Fellesopplysninger

Felles telefonnummer: 815 00 188

Felles telefaksnummer: 75 12 12 22

Felles E-post-adresse: nb@nb.no

Nettadresse: www.nb.no

